Pobrane z czasopisma Annales I - Philosophy and Sociology **http://philosophia.annales.umcs.pl**
Data: 23/11/2026 00:10:00

A N N A L E S
U N I V E R S I T A T I S M A R I A E C U R I E - S K Ł O D O W S K A
L U B L I N – P O L O N I A

VOL. XL, 1 SECTIO I 2015

JOLANTA ZDYBEL, LECH ZDYBEL

Stanisław Jedynak (1939–2015)

20 lipca 2015 roku, po długiej i ciężkiej chorobie, odszedł od nas Prof. dr hab. Stanisław Jedynak – filozof, historyk filozofii i etyki, etnograf, bibliofil, ale przede wszystkim dobry człowiek.

Urodził się 12 kwietnia 1939 roku w Charsznicy koło Miechowa. Ukończył Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki w Miechowie. W latach 1958–1963 studiował na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie uzyskał tytuł magistra filozofii na podstawie pracy *Znaczenie emotywne a znaczenie deskryptywne*, napisanej pod kierunkiem prof. M. Fritzhanda. Jak wspominał Pan Profesor Jedynak, „studia, jakie miałem satysfakcję odbywać w okresie październikowej *pieriedyszki*, były pewnym azylem intelektualnym. Nie było tu [na Uniwersytecie Warszawskim – J. Z., L. Z.] większej ideologizacji w nauce i dydaktyce”[1]. W latach 1963–1968 pracował na Uniwersytecie Warszawskim i jednocześnie odbywał studia doktoranckie. W 1968 roku obronił pracę doktorską *Spór o naturalizm w metaetyce* napisaną pod kierunkiem M. Fritzhanda, a recenzowaną przez I. Lazari-Pawłowską oraz H. Jankowskiego. W latach 1968–1971 był zatrudniony na Politechnice Warszawskiej. Pełnił też funkcję redaktora „Studiów Filozoficznych” oraz czasopisma „Dialectics and Humanism” (w latach 1969–1975).

W roku 1971 rozpoczął pracę w Międzyuczelnianym Instytucie Filozofii i Socjologii UMCS w Lublinie i od tego czasu bardzo mocno był związany z Lublinem. W 1978 roku uzyskał stopień doktora habilitowanego na podstawie

[1] S. Jedynak, *Marzenia i polityka*, Lublin 2014, s. 14.

Pobrane z czasopisma Annales I - Philosophy and Sociology **http://philosophia.annales.umcs.pl**
Data: 23/11/2026 00:10:00

rozprawy *Etyka polska w latach 1863–1918*, recenzowanej przez M. Fritzhanda, M. Michalika oraz A. Nowickiego. W roku 1988 uzyskał tytuł profesora; w 1994 roku został zatrudniony na stanowisku profesora zwyczajnego na Wydziale Filozofii i Socjologii UMCS. Pan Profesor Jedynak pełnił liczne funkcje akademickie: w latach 1979–2009 był kierownikiem Zakładu Historii Myśli Społecznej, zaś w latach 1993–2000 – kierownikiem Pracowni Religioznawstwa i Filozofii Wschodu na Wydziale Filozofii i Socjologii UMCS. Na tym Wydziale był także kierownikiem Studium Doktoranckiego w latach 1994–2005; prodziekanem w latach 1993–1995; w roku akademickim 1995/1996 pełnił funkcję dziekana. Przez trzy kadencje (w latach 1997–2009) sprawował funkcję Dyrektora Instytutu Filozofii. W latach 1984–1990 oraz 1996–1999 był członkiem Komitetu Nauk Filozoficznych PAN. Pan Profesor Jedynak dbał o nawiązywanie kontaktów z innymi ośrodkami badawczymi, o współpracę z Uniwersytetem Lwowskim, Akademią Mohylańską w Kijowie, Armeńską Akademią Nauk, Uniwersytetem w Preszowie i Uniwersytetem w Brnie. Był też uczestnikiem wielu konferencji organizowanych przez te uczelnie.

Za działalność naukową, dydaktyczno-wychowawczą i organizacyjną Pan Profesor Stanisław Jedynak został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1989), Orderem Zasłużony dla Lubelszczyzny (1989), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1996), Złotym Medalem za Długoletnią Służbę (2013).

Pan Profesor był tytanem pracy – opublikował ponad 600 prac, na które składa się kilkanaście autorskich książek naukowych, prace redagowane i współredagowane, skrypty, słowniki, antologie, przekłady oraz artykuły publikowane zarówno w naukowych periodykach specjalistycznych, jak i w czasopismach popularnonaukowych i popularnych. Najważniejsze książki autorskie Profesora Jedynaka to: *Etyka starożytnego Wschodu*, Warszawa 1972; *Etyka i socjalizm*, Warszawa 1974; *Hume*, Warszawa 1974; *Etyka polska w latach 1863–1918*, Warszawa 1977; *Z zagadnień osobowości*, Warszawa 1977; *Z historii i teorii etyki*, Warszawa 1983; *Bogowie, władcy i zwykli ludzie. Z historii myśli społecznej starożytnego Wschodu i Grecji*, Warszawa 1986; *Etyka w Polsce. Słownik pisarzy*, Wrocław 1986; *Ex oriente lux. Szkice filozoficzno-antropologiczne dla miłośników kultur Wschodu*, Lublin 1995; *Człowiek, społeczeństwo, moralność. Szkice o etyce polskiej*, Lublin 1996; *Destruam et aedificabo. Studia z filozofii i myśli społecznej Zachodu*, Lublin 1998; *Kategorie kultury*, Lublin 2011; *Filozofia krajów Europy Środkowo-Wschodniej*, Lublin 2012; *Marzenia i polityka*, Lublin 2014.

Problematyka publikacji znakomicie odzwierciedla szerokie spektrum zainteresowań Pana Profesora: od krytyczno-analitycznych i historycznych studiów poświęconych filozofii i kulturze Wschodu, anglosaskiej metaetyce i etyce oraz filozofii społecznej, filozofii polskiej, filozofii krajów słowiańskich, filozofii religii, filozofii wychowania, filozofii politycznej, przez tłumaczenia tekstów zachodnich i słowiańskich filozofów (a nawet baśni i moralitetów Dalekiego Wschodu), po rozliczne teksty traktujące o historii i kulturze polskiej zamieszczane w polonij-

Pobrane z czasopisma Annales I - Philosophy and Sociology **http://philosophia.annales.umcs.pl**
Data: 23/11/2026 00:10:00

nych czasopismach „Rota" oraz „Wisełka". Profesor Jedynak był też jednym ze współzałożycieli czasopisma „Sofia" (2001), poświęconego uprawianiu filozofii w krajach słowiańskich. Jako wnikliwy badacz i propagator filozoficznej kultury krajów słowiańskich, był znanym i cenionym naukowcem m.in. w Czechach, na Słowacji, w krajach byłej Jugosławii, na Ukrainie, w Rosji.

Pan Profesor Stanisław Jedynak był bardzo lubianym i cenionym dydaktykiem i wychowawcą, wypromował 27 doktorów oraz blisko 500 magistrów. Podkreślając liczne zasługi Pana Profesora Stanisława Jedynaka, należy zwrócić uwagę na Jego wkład w stworzenie zespołu naukowego zajmującego się badaniami we wspomnianych wyżej dziedzinach i obszarach. Grono swoich uczniów zachęcał, a także inspirował, do podejmowania trudnych problemów badawczych, jak często podkreślał – pionierskich poszukiwań w danej dziedzinie. „Filozofia – jak twierdził – jest niezbędna po to, aby w potoku zdarzeń i teorii zachować trzeźwą głowę, aby mieć dystans i być krytycznym. Z tego względu warto się angażować w filozofowanie"[2]. Jego pasja, dociekliwość naukowa, rozległe zainteresowania, pogoda ducha, cierpliwość, spokój, życzliwość, życiowa mądrość, ale także upór w dążeniu do celu były nieocenione dla tych, którzy rozpoczynali – pod Jego skrzydłami – swoje działania w obrębie nauki i dydaktyki. Kierował zespołem pracowników w taki sposób, że stwarzał optymalne warunki do samorozwoju oraz realizacji wspólnych zadań badawczych.

Pan Profesor Jedynak był niezwykle wrażliwy na ludzką krzywdę. Pełniąc rozliczne funkcje w Uniwersytecie, zawsze interesował się życiowymi problemami nie tylko swoich najbliższych współpracowników, ale każdego, kto potrzebował porady czy pomocy. Jako wnikliwy obserwator przemian społeczno-politycznych sugerował, że aktualnie niezbędna jest metamorfoza zarówno poszczególnych jednostek, jak i społeczeństw. W swojej ostatniej książce, poświęconej marzeniom i polityce, zwracał uwagę na to, „że trzeba robić maksymalnie dużo, aby jednoczyć ludzi na rzecz wspólnego dobra Polski, na rzecz przezwyciężenia kryzysu politycznego, moralnego i gospodarczego. […] Niezbędna jest też rzetelna dyskusja o wartościach kulturowych, o celach kształcenia i wychowania"[3].

Prowadzenie przez Pana Profesora różnorodnych humanistycznych badań, otwartość na nowe idee, autentyczne zainteresowanie zwłaszcza filozofią i kulturą polską oraz krajów słowiańskich oraz Jego osobiste przymioty sprawiły, iż miał wielu kolegów i przyjaciół w kręgach naukowych w kraju i poza jego granicami.

To oczywiście nie przypadek. Pan Profesor Jedynak był przecież uczniem luminarzy polskiej humanistyki: Tadeusza Kotarbińskiego, Władysława Tatarkiewicza, Jana Legowicza, Janiny Kotarbińskiej, nade wszystko zaś Stanisława Ossowskiego, Marii Ossowskiej oraz Kazimierza Ajdukiewicza. Istotny wpływ

[2] W. Pycki, J. Mizak (red.), *Filozofia w Lublinie*, Lublin 1996, s. 17.

[3] S. Jedynak, *op. cit*., s. 11.

Pobrane z czasopisma Annales I - Philosophy and Sociology **http://philosophia.annales.umcs.pl**
Data: 23/11/2026 00:10:00

na kształtowanie się Jego poglądów mieli też Marek Fritzhand, Krzysztof Pomian i Leszek Kołakowski. O każdej z tych postaci Pan Profesor wyrażał się z największym szacunkiem, podkreślając, jak wielki wpływ wywarły na Niego ich idee oraz ich osobowości i jak towarzyszyły Mu przez całe życie.

W imieniu uczniów, współpracowników oraz przyjaciół Pana Profesora pragniemy powiedzieć: Dziękujemy Ci, Panie Profesorze, że byłeś z nami. Nigdy o Tobie nie zapomnimy, bo stałeś się na zawsze częścią naszego życia – tą dobrą częścią.

UMCS